

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Raasiku Vallavalitsus
raasiku.vald@raasiku.ee
Tallinna mnt 24
Aruküla alevik
75201, Harju maakond,
Registrikood: 75010708

02.09.2025

nr 11.3-1/25/4102

OTSUS
finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse
rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood 70007340, edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „Kohaliku omavalitsuse investeeringud jalgratta- või jalgteedesse“ raames otsuse Raasiku Vallavalitsuse (edaspidi *toetuse saaja*) projektis „Aruküla - Kalesi jalgratta- ja jalgteede rajamine“ (2021-2027.3.02.24-0038; edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja ei ole projektiga seotud riigihanke „Aruküla - Kalesi jalgratta- ja jalgteede rajamine“ viitenumbri 284166 (edaspidi *hange*) läbiviimisel järginud riigihangete seaduses¹ (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumistega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 4 449,32 eurot (sh käibemaks)**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28, Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“² (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 punkt 2, § 35 lg 1, § 36, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 21 lg 1¹ p 5 ja § 22¹ lg 1 punkt 4, regionaalministri 03.11.2023 määruse nr 77 „Toetuse andmise tingimused ning kord meetmes „Kohaliku omavalitsuse investeeringud jalgratta- või jalgteedesse““ (edaspidi *meetme määrus*) § 21, toetuse rahuldamise otsus 12.07.2024 nr 11.2-56/24/755 punkt 7.4 (edaspidi *TRO*), samuti projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) ja toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

¹ Kuni 05.07.2025 kehtinud redaktsioon.

² Alates 12.08.2024 kehtiv redaktsioon.

Meetme määruse § 16 lg 2 sätestab, et toetuse saaja peab täitma ÜM2022 § 10 lg-s 1 ja §-s 11 sätestatud kohustusi. ÜM2022 §-s 11 on sätestatud kohustused, mille lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Raasiku vallavalitsus on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 punkti 2 tähenduses ja sellest tulenevalt peab toetuse saaja riigihanke korraldamisel järgima RHS-is sätestatud korda.

1. Riigihankes tuvastatud rikkumine

Toetuse saaja korraldas riigihangete registris (edaspidi *RHR*) avatud hankemenetlusena riigihanke „Aruküla - Kalesi jalgratta- ja jalgteed rajamine“ viitenumbri 284166 (hanketeade avaldati 01.10.2024) pakkumuste esitamise tähtajaga 25.10.2024. Hanke tulemusena sõlmis hankija 18.11.2024 eduka pakkujaga Viaston Infra OÜ (registrikood 12696751; edaspidi *edukas pakkuja* või *töövõtja*) hankelepingu nr 12-2/67-2024 maksumusega 525 030 eurot (sh reserv 10%) käibemaksuta ja kehtivusega 01.09.2025.

Rakendusüksus tuvastas hanke õiguspärase läbiviimise kontrollimisel, et pakkumuste esitamise tähtaeg ei vasta RHS § 93 lg 1 punktile 3.

1.1. Rikkumise asjaolud ja toetuse saaja selgitused

Hanketeade esitati RHR-le 01.10.2024 ja avaldati riigihangete registris samal päeval kell 15.01 pakkumuste esitamise tähtajaga 25.10.2024 kell 09.00. Hanketeade avaldamise hetkest kuni pakkumuste esitamise tähtajani jäi vähem kui 25 päeva. Kõnealuse hanke puhul on tegemist ehitustööde riigihankega, mille maksimaalne eeldatav maksumus on 791 496 eurot. Seega on tegemist riigihanke piirmäära (150 000 eurot) ületava hankega, mis jääb alla rahvusvahelise piirmäära (5 382 000 eurot) ja mille pakkumuste esitamise tähtaeg peab olema 25 päeva hanketeade registrile esitamisest arvates.

Pakkumuste esitamise tähtaja kehtestamisel ei ole järgitud RHS § 93 lg 1 punkti 3.

Toetuse saaja tunnistas, et on eksitud päevade arvestusega.

1.2. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

RHS § 93 lg 1 p 3 kohaselt ei või avatud hankemenetluses pakkumuste esitamise tähtaeg olla lühem kui 25 päeva ehitustööde hankelepingu puhul hanketeade registrile esitamisest arvates, kui riigihanke eeldatav maksumus on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda, kuid on väiksem rahvusvahelisest piirmäärast.

Riigihanke nr 284166 esemeks on ehitustööd ja seega pidi pakkumuste esitamise tähtaeg olema vähemalt 25 päeva alates hanketeade registrile esitamisest arvates.

RHR-i andmetel avaldab register teated automaatkontrolli tulemusena kaks korda tööpäevas: kuni kl 9.00 esitatud teated avalduvad kl 10.00 ja kuni kl 14.00 esitatud teated avalduvad kl 15.00. Hange avaldati 01.10.2024 kell 15.01. RHR-st nähtub, et hanketeade esitamine hankija poolt RHR-le toimus samuti 01.10.2024. Hanketeade avaldamise kellaajast lähtudes sai hanketeade esitamine toimuda kellaajal 9.01 kuni 14.00.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 135 lg 1 ja RHS § 93 lg 1 p-i 3 koosmõjus hakkab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus. TsÜS § 136 lg 9 alusel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni. TsÜSi kohaselt oleks pidanud pakkumuste esitamise tähtaeg olema 26.10.2024 kell 24.00. Isegi, kui arvestada riigihangete registris märgitud hanketeade esitamise ja pakkumuste esitamise tähtaja

kellaaegasid nõutud päevade arvu tundides arvutades, oleks pakkumuste esitamise kõige varasem aeg olnud 26.10.2024 kella 09.01 kuni 14.00. Seega on pakkumuste esitamise tähtaeg enam kui üks päev ehk alla 30% lühem kui seadusega nõutud.

Eirates seaduses sätestatud tähtaja andmise kohustust, rikkus hankija muu hulgas RHS § 3 punktides 1-3 väljendatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. Jätmata hankest huvitatud isikutele seadusega sätestatud aega pakkumuse esitamiseks, ei ole hankija käitunud hanke korraldamisel läbipaistvalt ega proportsionaalselt ning pole kohelnud huvitatud isikuid võrdselt.

Turul olemasoleva konkurentsi ärakasutamine annab võimalikult paljudele pakkujatele võimaluse riigihankes osaleda ja arendab seeläbi turuolukorda ning suurendab tõenäosust, et hankija saab hanke tulemusena tema vajadustele vastava parima lahenduse. Käesoleval juhul ei saa välistada, et turul leidunuks potentsiaalseid pakkujaid, kes oleksid nõutava tähtaja jooksul teinud samuti pakkumuse. Riigihanke alusdokumentidele nõuetekohaselt vastava pakkumuse esitamata jätmise võis potentsiaalselt hankest huvitatud isikul jääda tegemata ainuüksi ajakriitilistel põhjustel.

Viidatud üldpõhimõtete rikkumine võib viia ka RHS § 3 punktis 4 toodud rahaliste vahendite säästliku ja otstarbeka kasutamise printsiibi riiveni. Võttes arvesse, et lühem tähtaeg võis mõjutada potentsiaalsete pakkujate ringi, ei saa välistada vastavast rikkumisest tulenevat kahju rahastusfondile.

Lähtuvalt eeltoodust on rakendusüksus seisukohal, et pakkumuste esitamise tähtaja seaduses ettenähtud ulatuses kehtestamata jätmisega ei ole hankija järginud RHS § 93 lg 1 p-is 3 sätestatud kohustust ja RHS § 3 punktised 1-3 sätestatud üldpõhimõtteid.

1.3. Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr 2%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui ÜM2022 on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

Otsuse punktis 1.1 käsitletud rikkumiste osas esinevad ÜM2014 § 22¹ lg 1 p-s 4 toodud asjaolud, mille kohaselt, kui pakkumuste või taotluste esitamise miinimumtähtaeg on nõutust lühem vähem kui 30 protsenti, kohaldatakse hankelepingle viieprotsendilist finantskorrektsiooni määra. Kuna ühendmäärus ei näe nimetatud juhtumi esinemisel ette 5% veelgi madalama finantskorrektsiooni määra kohaldamise võimalust, siis puudub rakendusüksusel konkreetse protsendimäära suuruse osas kaalutlusõigus.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060⁴ (edaspidi ühissätete määrus) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014-s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014-s kirjeldatud rikkumise

koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

Alates 12.08.2024 kehtiva ÜM2014 redaktsiooni § 21 lg 1¹ punkt 5 sätestab, kui §-des 22–22⁷ nimetatud rikkumise puhul esineb rikkumist kergendav asjaolu ning rikkumise finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele saab pidada vähetõenäoliseks, kuid see ei ole välistatud, võib ettenähtud 5-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale erandina kohaldada 2-protsendilist määra. Seega peab rakendusüksus eelkõige hindama, kas antud juhul esinevad sellised rikkumist kergendavad ja finantsmõju vähendavad asjaolud, mille puhul oleks 5%-line finantskorrektsiooni määr selgelt ebaproportsionaalne ning võimalik oleks kohaldada 2%.

Rakendusüksus on hinnanud käesoleva rikkumise asjaolusid üksikasjalikult ning on seisukohal, et esinevad selliseid asjaolud, mis eristavad käesolevat rikkumist ÜM2014 § 22¹ lg 1 punktis 4 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, mistõttu on põhjendatud kohaldada ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 5 toodud 5%-st madalamat finantskorrektsiooni määra ehk 2%. Konkreetselt oli hankes olemas piisav konkurents, kõik 11 saabunud pakkumust tunnistati vastavaks. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli nõutust lühem ligikaudu 6,5%. Mõju EL-i eelarvele ei saa küll välistada, kuivõrd tõsikindlalt ei saa väita, et kui pakkumuste esitamise tähtaeg oleks olnud vähemalt 25 päeva, ka siis ei oleks rohkem pakkumusi esitatud. Samas ei ole teada, milliseks oleks kujunenud hankes osalevate pakkujate ring ja hanke tulemused, kui hankija oleks seadnud nõuetekohase pakkumuste esitamise tähtaja. Tagantjärele ei ole võimalik tuvastada, kas mõni potentsiaalne pakkuja jättis oma pakkumuse nõutust lühema tähtaja tõttu esitamata, kas tema pakkumus võinuks osutada edukaks ja kas toetuse saajal tekkinuks soodsam võimalus ehitustööde teostamiseks. Samas arvestades asjaolu, et 11 esitatud pakkumusest 9 erinesid maksumuse poolest 770-40 646 euro vahemikus, nt eduka pakkumuse ja järgmise pakkumuse vahe oli ainult 770 eurot, siis on vähetõenäoline, et ka miinimumtähtaja järgimisel oleks esitatud oluliselt soodsam pakkumus. Seetõttu on rakendusüksuse hinnangul ebaproportsionaalne kohaldada ka miinimumtähtajast 6,5% võrra lühema tähtaja puhul sama korrektsioonimäära, mis näiteks miinimumtähtajast 29% võrra lühema tähtaja puhul. Rakendusüksuse hinnangul ei ole usutav, et mõju EL-i eelarvel oleks välja toodud rikkumise puhul 5%. Rakendusüksuse hinnangul on pigem usutav, et tuvastatud rikkumine võis mõjutada EL-i eelarvet mitte rohkem kui 2%, milline miinimummäär on sätestatud ka ühendmääruse § 21 lg-s 1. Rakendusüksuse hinnangut toetab ka Tallinna Halduskohtu lahend asjas nr 3-23-2701, kus oli pakkumuste esitamise tähtaeg lühem 12%. Väiksema kui 2%-lise määra kohaldamist ei pea rakendusüksus võimalikuks, sest antud juhul kaasnes pakkumuste esitamise tähtaja õigusvastase lühendamisega ka RHS üldpõhimõtete riive, mille järgimine on Euroopa Liidu fondidest antava toetuse korral oluline tingimus.

Eeltoodust tulenevalt esinevad rakendusüksuse hinnangul sellised erandlikud ja kaalukad asjaolud, et otsuse punktis 1.1 kirjeldatud rikkumise osas on põhjendatud rakendada ÜM2014 § 22¹ lg 1 punktis 4 ettenähtud finantskorrektsiooni määrast madalamat määra, **mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud hankelepingle 2%-list finantskorrektsiooni määra.**

Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Euroopa Liidu eelarvet kahjustav mõju seisneb muu hulgas ka selles, et riigihangete reeglite täiemahuline järgimine on üheks toetuse algselt ettenähtud mahus andmise tingimuseks, kuivõrd selle nõude täitmine kaitseb liidus kokkulepitud olulisi väärtusi (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 2), mille tagamine on Euroopa Liidu prioriteet. Riigihankenõuete täitmata jätmisel või osalisel täitmisel ei ole põhjendatud maksta toetust taotluse rahastamise otsuses sätestatud algses mahus, kuivõrd toetuse andja ei saa kokkulepitud tingimustel vastusooritust. Euroopa Kohtu praktikas (nt C-743/18) loetakse, et toetuse täiemahuline andmine olukorras, kus vastusooritus ei vasta enam kokkulepitud tingimustele, kahjustatakse põhjendamatult liidu eelarvet.

Sellest tulenevalt on Euroopa Kohus leidnud (nt kohtuasjades nr C-743/18 ja C 406/14), et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.4. Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on projekti tegevuse 7. „Ehitustööd“ raames kajastanud hanke alusel tekkinud abikõlblikku kulu KD-des nr 4 ja 5 kokku summas 222 465,90 eurot (sh abikõlblik käibemaks).

Lähtuvalt otsuse punktist 1.1 loeb rakendusüksus riigihankega nr 284166 seotud kuludest mitteabikõlblikuks **4 449,32 eurot** ($222\,465,90 \cdot 2\%$), millest Euroopa Regionaalarengufondi toetus moodustab 2 580,61 eurot ja omafinantseering 1 868,71 eurot.

ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetuse ning omafinantseeringu eelarvet vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Tulenevalt ÜSS § 13 lg 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist võimaluse toetuse saajal esitada oma seisukohad. Rakendusüksus edastas 19.08.2025 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt 27.08.2025.

Toetuse saaja teavitas 25.08.2025 rakendusüksust, et vastuväited otsusele riigihankes nr 284166 tuvastatud rikkumise kohta puuduvad ja kommentaare ei esitata.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Aruküla - Kalesi jalgratta- ja jalgte rajamine“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 4 449,32 eurot, millest tegevuses 7. „Ehitustööd“ Euroopa Ühtekuuluvusfondi toetus moodustab 2 580,61 eurot ja omafinantseering 1 868,71 eurot;
2. vähendada projekti tegevuses 7. „Ehitustööd“ eelarvet otsuse resolutsiooni punktis 1 märgitud summas;
3. muuta 12.07.2024 TRO nr 11.2-56/24/755 punkti 2 alljärgnevalt:
 - 3.1. „2. Projekti abikõlblik kogumaksumus on 796 114,68 eurot, millest toetuse määr on kuni 58 % (s.o maksimaalselt 461 746,51 eurot) ja omafinantseering vähemalt 42 % (s.o minimaalselt 334 368,17 eurot) abikõlblikest kuludest.“;
4. vähendada järgnevates kuludokumentides käesoleva otsuse punkti 1 alusel hüvitamiseks esitatud riigihankega nr 284166 seotud kulusid 2% võrra, millele vastavalt väheneb ka projekti eelarve.

Otsuse peale on õigus esitada ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75 kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Kairi Puur
506 6131
Kairi.Puur@rtk.ee